

Název školy: ZŠ A MŠ ÚDOLÍ DESNÉ, DRUŽSTEVNÍ 125, RAPOTÍN

Název projektu: Ve svazkové škole aktivně - interaktivně

Číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3465

Autor: Iva Kvapilíková

Tematický okruh: Dějiny výtvarného umění

Název: VY_32_INOVACE_17_VV

Vytvořeno: říjen 2013

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Anotace:

Tato prezentace seznamuje žáky s dalším vývojem výroby šperků v historii.

Poznávají šperky Velké Moravy, způsoby zdobení v gotice, renesanci a baroku, význam rozšíření bižuterie v 19. století. Uvědomí si, že výroba šperků pokračuje i v současnosti využíváním nových materiálů a technologií.

Prezentace je motivačním východiskem pro další práci v hodinách výtvarné výchovy na 1. stupni ZŠ.

Historie šperkařství II.

Šperky Velké Moravy

Před více než tisícem let existoval na našem území státní útvar Velká Morava.

Šperkařství v té době mělo vysokou úroveň.

Bohatí lidé v té době nosili zlaté a stříbrné prsteny, náramky a náušnice.

Šperkaři vyráběli z barevných kovů, jejich povrch mnohdy pokrývali kovy drahými.

Šperky byly zdobeny **filigrací**, což je technika splétání jemných kovových drátků a **granulací**, zdobené drobnými zrnky kovu.

Při výrobě šperků se používalo odlévání, kovotepectví, lisování, stříbření, zlacení a další techniky.

Nejčastěji nacházeným šperkem jsou **naušnice**.

Nejoblíbenější byl typ s dutou perlou, bubínkem. Rozlišujeme naušnice hroznovité, bubínkovité, košíčkovité, měsíčkovité, sloupkovité.

Hroznovité naušnice:

<http://hodoninsky.denik.cz/serialy/konec-nausnic-prisel-asi-s-padem-rise20110630.html>

Košíčkovité naušnice:

<http://hodoninsky.denik.cz/serialy/velkomoravske-nausnice-senosily-i-ve-vlasech.html>

Charakteristickým šperkem byl **gombík** z tenkého lisovaného plechu, kterým byly zdobeny oděvy mužů a žen. Bývaly na nich vytepány nejčastěji rostlinné, občas i živočišné motivy.

Jedním z dokladů křesťanského náboženství na Velké Moravě jsou nálezy stříbrných a olověných **křížků**.

Ve vykopávkách bylo také nalezeno mnoho **prstenů**, které nosili muži i ženy. Byly zdobeny filigránem, granulací i barevným sklem. Bohatě zdobených se zachovalo jen málo.

Gotické šperky

V gotice byl velmi oblíbeným šperkem **prsten**. Zhotovovány byly jen z kovu nebo s broušenými kameny. Nosily se na všech prstech včetně palce.

Ke spínání oděvu se používaly **fibule**, spony, které se zapínaly na rameni nebo na prsou.

Umělecky zdobené byly i **spony na opascích, čelenky, knoflíky a spínadla**. K výšivkám oděvů se také často přišívaly zdobně ražené plíšky. Oblíbené byly i závěsné amulety a růžence.

Častým motivem byly rostliny, zvířata, geometrické vzory i lidské postavy. Mnohé šperky byly zdobeny náboženskými motivy.

Šperky v renesanci

V tomto období si šperky mohlo dovolit více lidí, šperkařské řemeslo prožívalo rozmach.

Nosily se **halže**, kovové obroučky kolem krku.

Řetězy z drahých kovů zdobily přívěsky - medailonky, křížky, beránci, jablíčka, srdíčka, podobizny Ježíška. Oblibu si získaly šňůry perel.

Prstény se nosily jednoduché i zdobené kameny, časté byly i prstény pečetní.

Spony byly zdobené kamejí, kameny nebo perličkami.

Ženy si vlasy zdobily drahocennými sponami, korunkami či věnečky. Oblíbené byly i sít'ky z perel.

Na venkově funkci šperků plnily často mince zavěšené na šňůrce, které mnohdy děti dostávaly ke křtu.

Šperky v období baroka

Pro toto období je typická touha po nádheře a okázalosti. Nosí se perly, velkou oblibu mají nepravidelné, zlaté řetězy, drahokamy. Oděvy jsou zdobeny stříbrnými knoflíky, boty stříbrnými přezkami.

Bižuterie

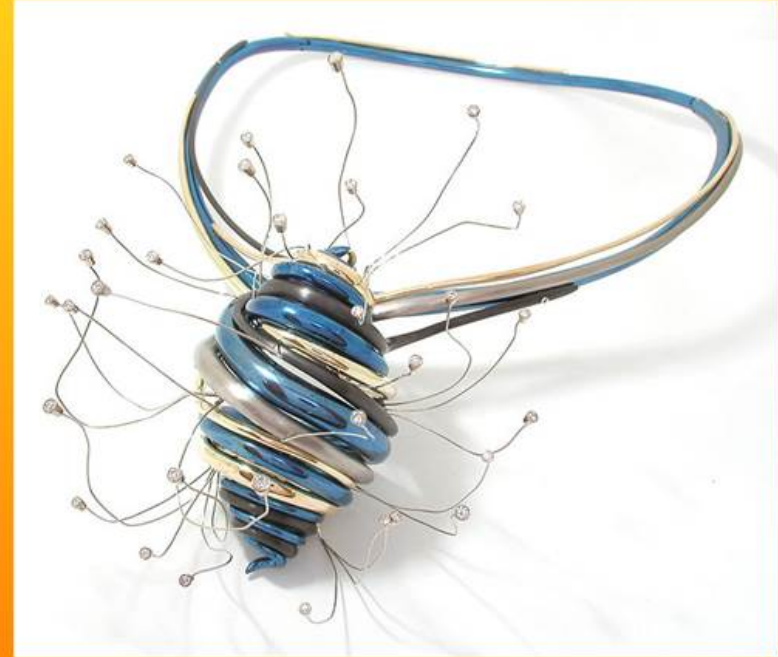
V 19. století začala výrobě šperků konkurovat strojová výroba, levná lisovaná a hromadně odlévaná bižuterie z obecných kovů se sklíčky místo drahokamů. Důležitým střediskem výroby bižuterie byly severní Čechy, zejména Jablonec nad Nisou.

Možnost ozdobit se tak dostaly i méně majetné vrstvy obyvatelstva. Obliba bižuterie přetrvala i do dnešních dní.

I dnes se výrobě šperků věnuje mnoho šperkařů. Pracují s tradičními materiály, jako je zlato, stříbro, drahé kameny, perly, používají ale i moderní materiály, jako je chirurgická ocel, titan, sklo, dřevo a další. Často se stírá rozdíl mezi bižuterií a šperkem.

Zdroje obrázků:

a) Fotoarchiv autorky

b) Internetové zdroje:

**PEKO. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Velka_Morava_sperky_3.jpg?uselang=cs**

**PEKO. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Velka_Morava_sperky_4.jpg?uselang=cs**

**SAILKO. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Oreficeria_ostrogota_italica,_fibula_a_staffa,_500-530_ca._02.JPG**

**SAILKO. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Arte_ostrogota_o_longobarda,_due_anelli_d%27oro,_6-7_sec.JPG**

SAILKO. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Arte_ostrogota,_anello_con_granata,_da_domagnano,_san_marino,_500_ca.JPG

SAUBER, Wolfgang. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:GNM_-_Gotisches_Ohrgeh%C3%A4nge.jpg

GARCÍA, Luis. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: [http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tesoro_de_Guarrazar_\(M.A.N._Inv.71210\)_01b.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tesoro_de_Guarrazar_(M.A.N._Inv.71210)_01b.jpg)

SAILKO. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Italia_del_nord_o_francia,_cammeo_con_donna_velata,_sardonice,_1550-1580_ca..JPG

HOLBEIN THE YOUNGER, Hans. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hans_Holbein_d._J._032.jpg

HOLBEIN THE YOUNGER, Hans. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013].

Dostupný na WWW:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Designs_for_Pendant_Jewels_by_Hans_Holbein_the_Younger.jpg

SAILKO. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Collana_del_XVI_sec,_collez._dell%27accademia_di_romania.JPG

RADZIVIL, Barbara. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na

WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Barbara_Radzivi%C5%82._%D0%91%D0%B0%D1%80%D0%B1%D0%B0%D1%80%D0%B0_%D0%A0%D0%B0%D0%B4%D0%B7%D1%96%D0%B2%D1%96%D0%BB.jpg?uselang=cs

WARTBURG. Wikimedia Commons [online]. [cit. 20.10.2013]. Dostupný na WWW:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Elizabeth_I_when_a_Princess.jpg?uselang=cs

SAILKO. Wikimedia Commons [online]. [cit. 21.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Monaco_o_vienna,_elettrice_maria_anna_d%27austria,_mitilo,_1640_ca.JPG

SHAKKO. Wikimedia Commons [online]. [cit. 21.10.2013]. Dostupný na WWW: [http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pendant_with_Mars_and_Venus_\(Germany,_16-17_c.\).jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pendant_with_Mars_and_Venus_(Germany,_16-17_c.).jpg)

SHAKKO. Wikimedia Commons [online]. [cit. 21.10.2013]. Dostupný na WWW: [http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pendant_by_Giovanni_Battista_Scolari_\(Kremlin_exhibition,_Moscow_2011\).JPG](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pendant_by_Giovanni_Battista_Scolari_(Kremlin_exhibition,_Moscow_2011).JPG)

POURBUS THE YOUNGER, Frans. Wikimedia Commons [online]. [cit. 21.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Henrietta_Maria_as_Princess_of_France.jpg

RUBENS, Peter Paul. Wikimedia Commons [online]. [cit. 21.10.2013]. Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Peter_Paul_Rubens_-_Anna_van_Oostenrijk_.jpg?uselang=cs

**THOMAS, Detlef. Wikimedia Commons [online]. [cit. 21.10.2013]. Dostupný na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Costume_Jewelry.jpg**

**MARCLANGE. Wikimedia Commons [online]. [cit. 21.10.2013]. Dostupný na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sparkling_Vortex.jpg**

**KOSHY KOSHY. Wikimedia Commons [online]. [cit. 21.10.2013]. Dostupný na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Diamond_ring_by_Koshyk.jpg**

